

Libris .RO

Respect pentru

DANIEL JAMES BROWN

Băieții din barcă

Nouă americani
și legendara lor cursă
pentru aur la
Olimpiada de la Berlin
din 1936

TRADUCERE DE

Mihaela Sofonea
Smaranda Nistor
Daniela Fudulu

**pilot
books**

Prolog		010
Partea întâi	1899-1933 Anotimpurile prin care au trecut	013
Capitolul 1		014
Capitolul 2		033
Capitolul 3		047
Capitolul 4		061
Capitolul 5		079
Partea a doua	1934 Puterea de a rezista	089
Capitolul 6		090
Capitolul 7		114
Capitolul 8		135
Partea a treia	Părțile care contează cu adevărat	158
Capitolul 9		159
Capitolul 10		183
Capitolul 11		203
Capitolul 12		217
Partea a patra	1936 Atingând divinul	239
Capitolul 13		240
Capitolul 14		264
Capitolul 15		289
Capitolul 16		311
Capitolul 17		336
Capitolul 18		358
Capitolul 19		368
Epilog		372
Nota autorului		387
Note		391

„Într-un sport precum acesta - cu muncă asiduă, cu glorie prea puțină, dar care a rămas popular de-a lungul secolelor - ei bine, trebuie să existe o anumită frumusețe pe care oamenii obișnuiți n-o pot vedea, dar cei extraordinari o zăresc.”

— GEORGE YEOMAN POCKOCK

Cartea aceasta s-a născut într-o zi rece și ploioasă de sfârșit de primăvară, când m-am cățarat peste gardul din șipci de cedru care îmi împrejmuiește pășunea și mi-am croit drum prin pădurea udă până la casa modestă de lemn, în formă de A, în care Joe Rantz zăcea pe patul de moarte.

Nu știam decât două lucruri despre Joe când am bătut la ușa fii-
cei sale, Judy, în ziua aceea. Știam că, la 75 de ani, coborâse de pe
munte bușteni de cedru, trăgându-i cu mâinile goale, apoi tăiașe cu
secură șipcile și țăruii, ridicând un gard de 675 de metri liniari înpre-
jurul pășunii, peste care tocmai sărisem - o sarcină herculeană care mă
face să scutur din cap, minunându-mă, ori de câte ori mă gândesc la
ea. Și știam că fusese unul din cei nouă tineri din statul Washington -
băieți de fermieri, pescari și cherestegii - care au șocat atât lumea cano-
tajului, cât și pe Adolf Hitler, câștigând medalia de aur la proba de 8+1,
la Olimpiada din 1936.

Când Judy a deschis ușa și m-a poftit în camera ei de zi primi-
toare, Joe era întins pe un fotoliu cu spătar ajustabil, cu picioarele
ridicate, cât era de lung, la cei peste un metru nouăzeci ai săi. Purta
un costum gri de trening și botoși călduroși, de un roșu strălucitor.
Avea o barbă albă și rară. Pielea îi era pământie, iar ochii umflați - ca
urmare a insuficienței cardiace din pricina căreia se stingea. În apro-
piere se vedea un tub de oxigen. În soba cu lemne, focul trosnea și
șuiera. Pereții erau acoperiți cu fotografii vechi de familie. Pe peretele
îndepărtat se vedea o vitrină doldora cu păpuși, cai și vase de porțelan
pe care erau desenați trandafiri. Ploaia răpăia pe fereastra care dădea
spre pădure. La combină se auzeau în surdină melodii de jazz din anii
'30 și '40.

Judy m-a prezentat, iar Joe mi-a întins o mână neobișnuit de
lungă și subțire. Judy îi citise una dintre cărțile mele, iar el voia să mă
cunoască și să vorbim despre ea. În tinerețe fusese, printr-o extraor-
dinară coincidență, prieten cu Angus Hay Jr. - fiul unei persoane care

avuse un rol central în povestea acelei cărți. Astfel că am vorbit despre asta o vreme. Apoi conversația a început să se îndrepte către propria lui viață. oameni și cărți

Avea vocea subțire și slabă, gata să se întrerupă dintr-o clipă în alta. Din când în când se oprea și se așternea tăcerea. Însă, încet, îndemnat cu grijă de fiica sa, a început să depene câteva frânturi din povestea vieții sale. Evocându-și copilăria și prima tinerețe, în timpul Marii Crize, a vorbit poticnit, dar cu fermitate despre o serie de greutăți pe care le îndurase și obstacole pe care le depășise, poveste care, cum stăteam și luam notițe, inițial m-a surprins, apoi m-a uluit.

Dar abia după ce s-a apucat să vorbească despre cariera sa de canotor la Universitatea Washington a început, din când în când să plângă. A povestit despre arta canotajului, despre schifuri și vâsle, despre tactică și tehnică. A rememorat ceasurile lungi petrecute pe apă, sub ceruri cenușii precum oțelul, victoriile zdrobitoare și înfrângerile evitate ca prin urechile acului, călătoria în Germania și cum au mărșăluit sub ochii lui Hitler, pe stadionul olimpic din Berlin, și despre tovarășii săi de echipă. Însă niciuna dintre aceste amintiri nu l-au făcut să izbucnească în lacrimi. Dar când a încercat să vorbească despre „barcă”, vorbele au început să i se poticnească, iar ochii albaștri strălucitori i s-au umplut de lacrimi.

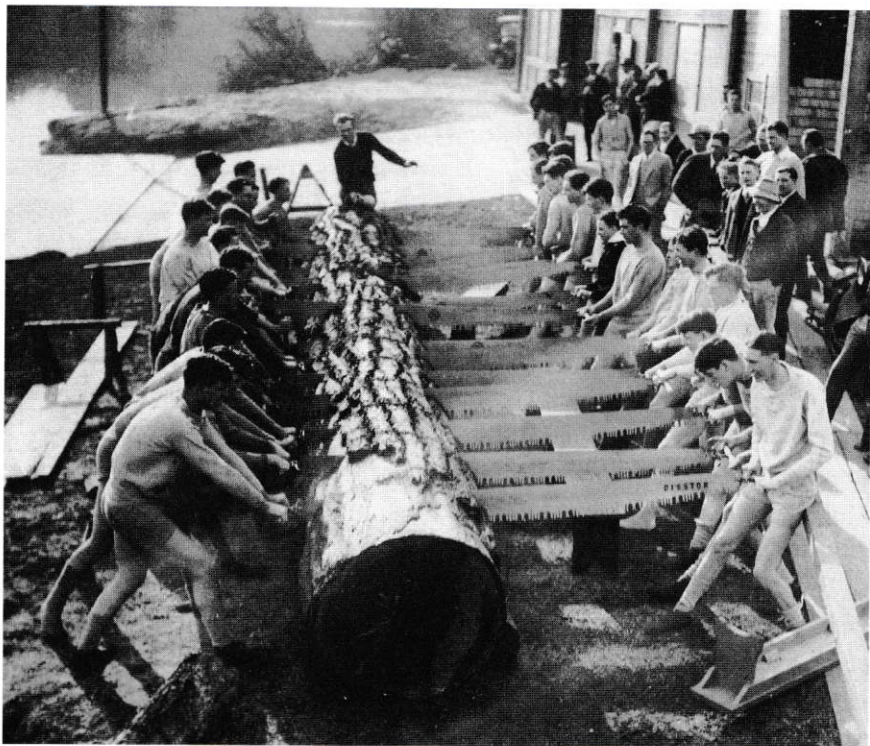
La început am crezut că se referea la *Husky Clipper*, schiful de curse în care vâslise pe drumul spre glorie. Sau că era vorba despre tovarășii săi de echipă, de grupul neverosimil de tineri care reușise una dintre cele mai mari realizări din canotaj. În cele din urmă, uitându-mă cum Joe se străduia întruna să își recapete cumpătul, mi-am dat seama că „barca” era ceva mai mult decât doar schiful sau echipajul acestuia. Pentru Joe, le cuprindea, dar totodată le transcendea pe amândouă - era ceva misterios și aproape dincolo de orice definiție. Era o experiență împărtășită - un lucru singular care se dezvoltase într-o frântură privilegiată de timp, demult apus, când nouă tineri inimoși au trudit laolaltă, au tras cu toții ca unul, au dat tot ce aveau unul pentru altul, legați pe vecie prin mândrie, respect și dragoste. Joe plângea, cel puțin în parte, pentru pierderea acelei clipe, dar mult mai mult, cred, pentru pura frumusețe a acesteia.

Pe când mă pregăteam să plec în după-amiaza aceea, Judy a scos medalia de aur a lui Joe din vitrina de sticlă și mi-a dat-o. În timp ce o admiram, mi-a spus că dispăruse cu ani în urmă. Familia răscolise toată casa lui Joe, dar în cele din urmă se dăduseră bătuți, considerând-o pierdută. Abia mulți ani mai târziu, când renovau casa, au găsit-o ascunsă în pod, într-un strat de material izolant. Se pare că unei

veverițe îi căzuse cu tronc aurul scânteietor și dosise medalia în bârlogul ei, ca pe o comoară personală. Cum stăteam și o ascultam pe Judy povestindu-mi întâmplarea, mi-a trecut prin cap că povestea lui Joe, ca și medalia, rămăsese ascunsă, ferită de ochii lumii pentru mult prea mult timp.

I-am strâns mâna lui Joe, i-am spus că aș dori să revin și să mai stau de vorbă cu el și că aș vrea să scriu o carte despre vremurile când făcuse canotaj. Joe mi-a apucat mâna și mi-a răspuns că i-ar plăcea, iar apoi vocea i s-a poticnit din nou și m-a avertizat cu blândețe: „Dar nu doar despre mine. Trebuie să fie despre «barcă»”.

012

Echipă de la Washington antrenându-se, circa 1929

Anotimpurile prin care au trecut

Hangarul bărcilor de la Washington, anii '30

„Dat fiind că practic canotajul de la frageda vârstă de doisprezece ani și ținând cont că m-am aflat în preajma acestui sport de atunci încoace, cred că pot vorbi cu competență despre ceea ce am putea numi valorile nevăzute ale canotajului - valorile sociale, morale și spirituale ale acestui sport, care este cel mai vechi consemnat din lume. Nici o învățătură nu va planta aceste valori în sufletul unui tânăr. Trebuie să le deprindă prin practică și lecții trăite pe propria piele.”

— GEORGE YEOMAN POCOCK

Luni, 9 octombrie 1933, a început ca o zi cenușie în Seattle. O zi cenușie în vremuri cenușii.

De-a lungul țărmului, hidroavioanele companiei Gorst Air Transport se desprindeau lent de pe suprafața golfului Puget Sound și o porneau spre vest, zburând pe sub pătura de nori, începându-și salturile scurte deasupra șantierului naval de la Bremerton. Feriboturile se îndepărtau agale de Colman Dock, pe o apă neclintită și posomorâtă, precum cositorul. În centrul orașului, Smith Tower arăta ca un deget ridicat în sus, spre cerurile sumbre. Pe străzile de sub turn, bărbați în sacouri tocite, pantofi scâlțiați și pălării de fetru împingeau cotigi de lemn spre colțul străzilor, unde aveau să își petreacă ziua vânzând mere, portocale și pachete de gumă pentru câțiva bănuți bucata. După colț, pe panta abruptă de pe Yesler Way, fosta Skid Road din Seattle, alți bărbați stăteau la niște cozi lungi, cu capetele plecate, uitându-se la trotuarele umede și vorbind încet între ei, în timp ce așteptau să se deschidă cantinele care serveau supă. Camioanele de la *Seattle Post-Intelligencer* huruiau pe caldarâm, aruncând teancuri de ziare. Băieți cu șepci de lână luau teancurile și le duceau în intersecții, stații de troleu și la intrările hotelurilor, unde ridicau ziarul în aer, fluturându-l pentru doi bănuți și strigând în gura mare titlul zilei: „15.000.000 vor primi ajutoare federale”.

La câteva cvartale de Yesler, într-o mahala care se întindea la marginea golfului Elliott, copiii se trezeau în cutii de carton umede care le serveau drept paturi. Părinții lor se ițeau din cocioabe de tablă și hârtie gudronată, în duhoarea emanată de canalizare și algele putrede de pe limbile de pământ noroios rămas în urma refluxului. Spărgeau în bucăți lăzi de lemn și se aplecau deasupra focurilor fumegânde,

hrănind flăcările. Ridicau privirile spre cerul cenușiu neclintit care ves-
tea vremea mult mai rece ce avea să vină și se întrebau cum aveau să
mai supraviețuiască încă unei ierni.

La nord-vest de centrul orașului, în vechiul cartier scandinav Ballard,
remorchere ce scoteau fuioare de fum negru împingeau plute lungi
de bușteni în ecluzele care urmau să le ridice la nivelul lacului
Washington. Dar șantierelor navale hârbuite și atelierelor de ambarca-
țiuni presărate în jurul ecluzelor erau în mare parte tăcute, aproape
abandonate, de fapt. În golful Salmon, spre est, zeci de bărci de pescuit,
nefolosite de luni de zile, se legănau prionite, iar vopseaua se scoro-
jea pe carenele lor bătute de vânturi. Pe Phinney Ridge, care se înălța

Hooverville din Seattle

deasupra cartierului Ballard, fumul de la lemnele arse ieșea pe coșu-
rile sobelor și pe hornurile sutelor de case modeste șerpuiind în aer și
dizolvându-se în ceața de deasupra.

Era cel de-al patrulea an al Marii Crize. Unul din patru americani
aflați în câmpul muncii - zece milioane de oameni - nu avea slujbă și
nicio speranță de a găsi vreuna și numai un sfert dintre ei primeau aju-
toare de vreun fel sau altul. Producția industrială scăzuse la jumătate
în acei patru ani. Cel puțin un milion, ba chiar poate până la două mili-
oane de oameni erau fără adăpost, trăind pe străzi sau în mahalale pre-
cum Hooverville din Seattle. În multe orașe americane era imposibil
să găsești o bancă ale cărei uși să nu fie zăvorâte pentru totdeauna; în

spatele acestor uși dispăruseră pe vecie economiile a nenumărate familii de americani. Nimeni nu putea spune când sau dacă aceste vremuri grele se vor încheia vreodată.

Și poate că ăsta era cel mai rău lucru. Fie că erai bancher, fie că aveai familie sau erai lipsit de adăpost, te însoțea zi și noapte o incertitudine îngrozitoare, permanentă, legată de viitor, senzația că pământul îți putea fugi de sub picioare în orice clipă. În martie apăruse un film care se potrivea atât de staniu și care dobândise în scurt timp un succes răsunător: *King Kong*. În fața cinematografelor din întreaga țară se formau cozi lungi, iar oamenii de toate vârstele renunțau la cele câteva monede prețioase pentru a vedea povestea unei fiare imense și iraționale care invadase lumea civilizată, prinsese locuitorii în gheare și îi scutura deasupra prăpastiei.

Erau frânturi de speranță că vor veni timpuri mai bune, dar nu erau decât frânturi. Bursa își revenise la începutul anului, iar indicele Dow Jones Industrial Average atinsese cel mai mare record din toate timpurile, ajungând la 15,34% în ziua de 15 martie, închizându-se la 62,10. Între 1929 și finalul lui 1932, americanii văzuseră atâta capital distrus încât aproape toată lumea credea, în mod corect, după cum avea să se dovedească, că s-ar putea să fie nevoie de o bună parte dintr-o generație - 25 de ani - până ce Dow va atinge din nou maximul său de 381 de puncte. Și, în orice caz, prețul unei acțiuni General Electric nu însemna absolut nimic pentru marea majoritate a americanilor, care nu dețineau niciun fel de acțiuni. Ce conta pentru ei era că borcanele și cutiile de metal de sub paturi, în care își țineau acum ce le mai rămăsesse din economiile de o viață, erau deseori periculos de goale.

La Casa Albă venise un nou președinte, Franklin Delano Roosevelt, văr îndepărtat cu cel mai jovial și mai energic președinte, Teddy Roosevelt. FDR preluase funcția plin de optimism și trâmbițând o mulțime de sloganuri și programe. Dar și Herbert Hoover venise debordând de un optimism la fel de mare, prezicând cu efuziune că în curând va veni o zi în care sărăcia va fi alungată din viața americanilor pentru totdeauna. „Țara noastră este bogată în resurse; frumusețea ei falnică ne stimulează pe toți; e plină de milioane de cămine ferice; binecuvântată cu bunăstare și oportunități”, spusese Hoover în discursul său inaugural, înainte de a adăuga cuvintele care aveau să se dovedească extrem de ironice: „În nicio altă națiune nu sunt fructele împlinirii mai sigure”.

În orice caz, era greu de spus la ce să te aștepti de la noul președinte Roosevelt. Când începuse să pună în aplicare programe peste vară, un cor din ce în ce mai sonor de voci ostile se apucase să îl

numească radical, socialist, ba chiar bolșevic. Era descurajant să auzi așa ceva: oricât de rău ar fi fost, puțini americani voiau să o apuce pe Realea rușilor. oameni și cărți

Și Germania avea un nou conducător, adus la putere în ianuarie de Partidul Național-Socialist al Muncitorilor Germani, un grup cu reputație de criminali. Era greu să îți dai măcar seama ce însemna asta. Dar Adolf Hitler era hotărât să își reînarmeze țara, în ciuda Tratatului de la Versailles. Și, deși majoritatea americanilor nu erau câtuși de puțin interesați de politica europeană, britanicii erau din ce în ce mai încordați cu privire la toate acestea și nu puteai să nu te întrebi dacă nu cumva ororile Marelui Război erau pe cale să se repete. Părea improbabil, dar posibilitatea plutea în aer, ca un nor îndărătnic și îngrijorător.

Cu o zi înainte, pe 8 octombrie 1933, în *American Weekly*, suplimentul de duminică al lui *Seattle Post-Intelligencer*, precum și în zeci de alte ziare americane, apăruse un singur cadru, un desen pe o jumătate de pagină, dintr-o serie intitulată *City Shadows*⁰¹. În el apărea, pe un fond întunecat, un bărbat cu melon, desenat în cărbune, în stil chiar-oscuro care stătea mâhnit pe trotuar, lângă standul său de dulciuri, cu soția în spatele său, îmbrăcată în zdrențe, și cu fiul alături, care ținea niște ziare în mână. În chenar scria: „Ah, nu te da bătut, tată. Chiar dacă n-ai vândut nimic toată săptămâna, nu e ca și când eu n-aș mai vinde ziare”. Dar ceea ce atrăgea atenția era expresia de pe chipul bărbatului. Bântuită, lividă, undeva dincolo de disperare, sugera limpede că nu mai credea în el însuși. Pentru multe milioane de americani care citeau *American Weekly*, în fiecare duminică, era o expresie mult prea familiară - una pe care o vedeau în fiecare dimineață când se uitau în oglindă.

Dar în acea zi, în Seattle, cerul nu a rămas acoperit și nici atmosfera mohorâtă. Spre finalul dimineții, zăgazurile au început să plesnească în pătura de nori. Apele liniștite ale lacului Washington, care se întindea în dosul orașului, și-au schimbat încet culoarea, de la cenușiu spre verde, pentru ca apoi să devină albastre. În campusul Universității Washington, înălțat pe o ridicătură care dădea spre lac, razele piezișe ale soarelui au început să încălzească umerii studenților care stăteau lungiți pe un tăpșan mare și pătrat, acoperit cu iarbă, din fața noii bibliotecii masive de piatră a universității, luându-și prânzul, cufundați în cărți sau sporovăind agale. Ciori cu pene negre lucioase se plimbau

țanțoșe printre studenți, sperând să prindă o bucată de salam sau de brânză rămasă nesupravegheată. Sus, deasupra vitraliilor bibliotecii și a turlelor neo-gotice care se avântau în înalțuri, pescărușii se învâneau țipând în cercuri albe, pe fundalul cerului care se însenina treptat.

În mare parte, tinerii și tinerele stăteau în grupuri separate. Bărbații purtau pantaloni de stofă la dungă, pantofi Oxford bine lustruiți și pulovere cu nasturi. În timp ce mâncau, vorbeau serioși despre cursuri, despre marele meci de fotbal care urma, cu Universitatea Oregon, și despre improbabilul final de la World Series, cu două zile în urmă, când micuțul Mel Ott atinsese baza a patra pentru New York Giants, după două outuri în repriza a zecea. Ott ratase de două ori, apoi traversase terenul, înscriind punctul care adusese victoria echipei împotriva celor de la Washington Senators. Era genul de lucru care îți arăta că un tip mărunțel putea decide soarta jocului și îți amintea cât de repede se puteau schimba lucrurile în lumea aceasta, fie în bine, fie în rău. Câțiva dintre tineri trăgeau alene din pipă, iar mirosul dulce al tabacului Prince Albert se risipea printre ei. Alții răsfoiau ziarul *Seattle Post-Intelligencer* din ziua aceea, cu țigările atârând între buze, zăbovind asupra reclamei care invoca ultimele dovezi ale beneficiilor fumatului: „21 din cei 23 de jucători ai echipei Giants care au participat la Campionatele Mondiale fumează Camel. Îți trebuie nervi tari pentru a câștiga Seria Mondială”.

018

Tinerele, grupate separat, pe gazon, purtau pantofi cu tocuri joase și ciorapi de mătase, fuste până la gambă și bluze largi cu volănașe la mâneci și la baza gâtului. Aveau părul coafat într-o varietate de forme și stiluri. La fel ca tinerii, și ele vorbeau despre cursuri și unori și despre baseball. Cele care aveau întâlniri la sfârșit de săptămână discutau despre noile filme de la cinematograful - Gary Cooper în *One Sunday Afternoon*, la Paramount, și un film de Frank Capra, *Lady for a Day*, la Roxy. La fel ca băieții, unele din ele fumau țigări.

La mijlocul după-amiezii, soarele răzbise printre nori, dând la iveală o zi caldă, cu lumină aurie străvezie. Doi tineri, mai înalți decât majoritatea, traversau cu pași sălțați și grăbiți petecul de iarbă din fața bibliotecii. Unul dintre ei, înalt și deșirat, era student în primul an și măsoara un metru nouăzeci și doi; îl chema Roger Morris și avea un păr negru răvășit, cu o buclă care amenința mereu să îi cadă peste fața prelungă. Sprâncenele negre îl făceau să pară, la prima vedere, oarecum încruntat.

Celălalt tânăr, Joe Rantz, și el în primul an de facultate, era aproape la fel de înalt, la un metru nouăzeci, dar mai bine făcut, cu umeri lași și picioare robuste și puternice. A avea părul blond tuns

periuță, un maxilar bine conturat, trăsături regulate, ochi cenușiu-albaștri și atrăgea privirile multora din femeile așezate pe iarbă, care se uitau la el pe furis.

Cei doi tineri urmau același curs de inginerie, dar aveau un obiectiv comun mai îndrăzneț în după-amiaza aceea luminoasă. Au cotit după bibliotecă, au ocolit cercul de beton de la Frosh Pond, au coborât o pantă lungă acoperită de iarbă, apoi au traversat bulevardul Montlake, lăsând în urmă un șir lung de coupé-uri, sedanuri și decapotabile. Cei doi s-au îndreptat spre est, între pavilionul de baschet și adâncitura în formă de potcoavă, care servea drept stadion de fotbal al campusului. Apoi au luat-o din nou spre sud, urmând un drum neasfaltat, prin păduri, până au ajuns într-o zonă mlăștinoasă de pe marginea lacului Washington. În drumul lor depășeau alți băieți care se îndreptau în aceeași direcție.

În cele din urmă au ajuns într-un punct situat exact unde canalul cunoscut drept Montlake Cut - sau doar Cut, cum îi spuneau localnicii - pătrundea în Golful Union, pe partea vestică a lacului Washington. În punctul acela se ridica o clădire cu un aspect ciudat. Laturile sale - acoperite cu șindrilă roasă de vreme, în care erau decupate o serie de ferestre - se înclinau pieziș spre interior, urcând spre acoperișul asimetric. Când au ajuns în fața clădirii, băieții au dat peste o pereche de uși glisante enorme, a căror jumătate superioară era alcătuită în mare parte din panouri de sticlă. Din dreptul ușilor glisante cobora o rampă largă de lemn, care ducea spre docul lung ce se întindea paralel cu malul de la Cut.

Era un vechi hangar de avioane, construit de Marina Americană în 1918, pentru a adăposti hidroavioanele celor de la Naval Aviation Training Corps, în timpul Marelui Război. Războiul se încheiase înainte ca hangarul să apuce să fie folosit, așa că în toamna anului 1919 fusese incredințat celor de la Universitatea Washington. De atunci servise drept depozit de ambarcațiuni pentru echipa de canotaj a școlii. Acum, atât rampa lată de lemn, care ducea spre apă, cât și o fâșie îngustă de pământ din partea de est a clădirii erau ticsite de băieți care mișunau de colo-colo agitați, 175 cu totul, majoritatea înalți și zvelți, printre care se zăreau vreo zece neobișnuit de scunzi și slăbuți. Se vedeau și câțiva băieți mai mari, care se sprijineau de clădire, cu brațele încrucișate, în jachete sport inscripționate cu un W mare și mov, măsurându-i pe nou-veniți din cap până în picioare.

Joe Rantz și Roger Morris au intrat în clădire. Pe fiecare latură a interiorului cavernos, pe rafturi de lemn, erau așezate ambarcațiuni de competiție, lungi și zvelte. Cu carenele lustruite întoarse în sus,

străluceau în razele de lumină care pătrundeau prin ferestrele de deasupra, conferind locului un iz de catedrală. Aerul era uscat și neclintit. Mirosea dulceag a lac și a lemn de cedru proaspăt tăiat. De grinzi atârnav steagurile universităților, în culori șterse, dar vizibile: California, Yale, Princeton, Navy, Cornell, Columbia, Harvard, Syracuse, MIT. În colțurile încăperii, zeci de vâsle de molid auriu stăteau unele lângă altele, cu o lungime între 3 și 3,6 metri și cu pala albă. Din capătul încăperii, sus, în pod, se auzea cineva lucrând cu o pilă de lemn.

Joe și Roger au semnat în condica de înregistrare a studenților din primul an, apoi au ieșit în lumina strălucitoare de afară și s-au așezat pe o bancă, așteptând instrucțiuni. Joe s-a uitat spre Roger, care părea relaxat și încrezător.

— N-ai emoții? a șoptit Joe.

Roger i-a aruncat o privire.

— Sunt panicat. Arăt așa doar ca să demoralizez competiția.

Joe a schițat un zâmbet, mai mult nu putea, era și el foarte aproape de panică.

Pentru Joe Rantz, poate mai mult decât pentru oricare altul dintre tinerii care stăteau pe malul apei, la Montlake Cut, ceva atârna greu în balanță în după-amiaza aceea și era mult prea conștient de asta. Fetele de pe gazonul din fața bibliotecii care îi aruncaseră priviri lungi trebuiseră să ignore ceea ce era dureros de vădit: hainele lui nu semănau cu cele ale celor mai mulți studenți - nu avea pantalonii frumos călcați, pantofii nu îi erau nici noi, nici lustruiți, iar jacheta nu era nici proaspătă, nici curată, fiind mototolită de atâta purtat. Joe înțelegea cruda realitate. Știa că s-ar putea să nu-și găsească locul acolo și, cu siguranță, nu putea zăbovi prea mult în această lume a pantalonilor călcați, a pipelor și a cardiganelor, a ideilor interesante, a conversațiilor sofisticate și a oportunităților surprinzătoare, dacă lucrurile nu mergeau bine în hangarul bărcilor. Nu avea să devină niciodată inginer chimist și nu se va putea căsători în veci cu iubita lui din liceu, care îl urmase la Seattle ca să își poată construi o viață împreună. Dacă dădea greș în treaba asta cu canotajul, în cel mai bun caz urma să se întoarcă într-un orașel mohorât de pe Olympic Peninsula, unde nu îl aștepta nimic altceva decât perspectiva de a locui singur într-o casă rece și goală, construită pe jumătate, supraviețuind cum putea mai bine, trăind din slujbe ocazionale, căutând mâncare și, poate, dacă era foarte norocos, avea să găsească o altă slujbă la construirea autostrăzii, în